

Sprístupňovanie digitálnych dokumentov na UK v Praze

Lucia Tesařová

*Univerzita Karlova v Praze
Ústav výpočetní techniky*

OBSAH

- **Úvod – aktuálny stav**
- **Digitálny repozitár UK – ciele, postupy, riešenia**
- **DigiTool – nástroj na budovanie a správu digitálneho repozitára**
- **Zhrnutie**

ÚVOD

Súčasný stav v oblasti sprístupňovania digitálnych dokumentov na UK v Praze nezodpovedá aktuálnym potrebám študentov a vedecko-pedagogických pracovníkov

- **individuálny prístup fakúlt a jednotlivých pracovísk k možnostiam elektronickej komunikácie vedeckých poznatkov**
- **chýba jednotná a jasná koncepcia ďalšieho využitia takto vytvorených dokumentov**

RIEŠENIE => spoločný digitálny repozitár

DIGITÁLNY REPOZITÁR NA UK

Projekt: „Digitálny univerzitný repozitár“

- **súčasť súhrnného projektu „Rozvoj informačných a komunikačných technológií Univerzity Karlovy v Praze“ v rámci TRP2006 podporovaných MŠMT ČR**
- **zastrešuje jednotlivé podprojekty týkajúce sa digitalizácie a sprístupňovania digitálnych dokumentov na UK :**
 - **Archivácia a sprístupnenie digitálnych verzií kvalifikačných prác na UK v Praze**
 - **Digitalizácia archívnych prameňov k dejinám UK**
 - **Využitie informačných technológií a multilicenčných SW aplikácií pre praktickú výuku študentov UK a vytváranie spoločného akademického priestoru**

DIGITÁLNY REPOZITÁR NA UK

Ciele projektu:

- postupné budovanie centrálného digitálneho repozitára UK
- podpora tvorby a zberu elektronických vysokoškolských kvalifikačných prác na UK
- zlepšenie dostupnosti digitálnych dokumentov vytvorených na UK
- skvalitnenie elektronickej komunikácie vedeckých poznatkov
- zlepšenie a obohatenie možností vzdelávania na UK
- sprístupňovanie digitálnych dokumentov prostredníctvom jednotného rozhrania
- archivácia a dlhodobé uchovávanie
- zabezpečenie interoperability a otvoreného prístupu
- zvýšenie prestíže univerzity zviditeľnením výsledkov vedy a výskumu

HW a SW VYBAVENIE

- december 2004 – zakúpenie systému **DigiTool ver. 2.4** (spoločný projekt ÚVT UK a Ústavu dejín a Archívu UK)
- august 2005 – inštalácia **DigiTool ver. 3.0**
 - testovací server
 - čiastočná lokalizácia, implementácia
- december 2005 – nový, výkonnejší server (Dell PowerEdge 1855, 2 x 3.8GHz Intel Xeon DP, 4GB RAM, 2 x 73GB SCSI RAID1 pre systém, pripojené k fibre channel diskovému poli DotHill RIO)
- január 2006 – inštalácia systému na nový server
- február 2006 – pokračovanie prác na lokalizácii; formovanie pracovných skupín; návrhy pracovných postupov; implementácia a konfigurácia systému; konverzie metadát atď.

DIGITOOL - NÁSTROJ NA BUDOVANIE DIGITÁLNEHO REPOZITÁRA UK

- **Produkt spoločnosti Ex Libris, jedného z najvýznamnejších dodávateľov softwaru pre knižnice na celom svete**
- **62 inštitúcií (napr. British Library, Österreichische Nationalbibliothek, HBZ, BVB, Bibliothèque Royale de Belgique)**
- **DigiTool predstavuje komplexné riešenie pre správu digitálnych dokumentov**

DIGITOOL – ZÁKLADNÉ VLASTNOSTI

- **modulárna, flexibilná, otvorená architektúra**
- **podpora konzorcií**
- **jednotné rozhranie pre prístup k digitálnym dokumentom**
- **paralelné prehľadávanie digitálnych zbierok**
- **plnotextové vyhľadávanie**
- **kontrola prístupu k digitálnym zbierkam a objektom**
- **dlhodobé uchovávanie digitálnych dokumentov – referenčný model OAIS, metadáta podľa doporučení pracovnej skupiny PREMIS**

DIGITOOL – ZÁKLADNÉ VLASTNOSTI

- podporované technológie: SOAP, XML, XSD, ODBC, UNICODE, SSL, JPEG2000 atď.
- štandardy a doporučenia: MARC 21, kvalifikovaný Dublin Core, MIX, METS, EAD, OpenURL, OAI, Z39.50 atď.
- interoperabilita s inými systémami: MetaLib, SFX, Aleph,...

DIGITÁLNY REPOZITÁR – POSTUPY, RIEŠENIA

Do repozitára budú postupne vkladané rôzne typy digitálnych dokumentov (študijné materiály, nahrávky prednášok, seminárov; príspevky z konferencií, odborné vedecké články, vysokoškolské kvalifikačné práce, súbory rôznych dát, fotografií, umeleckých prác; rukopisy, listiny, mapy atď.), vytvorených na UK

- **Riešené oblasti:**

- **formát popisných metadát (kvalifikovaný Dublin Core)**
- **doporučené formáty digitálnych dokumentov**
- **pravidlá pre manipuláciu a sprístupňovanie digitálnych dokumentov**
- **definovanie pracovných postupov (šablóny)**
- **konverzie**
- **vytvorenie pracovných skupín a stanovenie koordinátorov pre každú zo spolupracujúcich súčastí UK**

DIGITÁLNE ZBIERKY (1)

DIGITAL ASSET MANAGEMENT

Vyhledávání | Výsledky | Předchozí dotazy | Hledat v bázích | Můj prostor

Neregistrovaný uživatel

Základní vyhledávání **Pokročilé vyhledávání**

Vyberte sbírku:

Slovo nebo slovní spojení: Obsahuje Přesně Začíná od

Digitální sbírky

Historické dokumenty z Archivu UK (0) Matriky , Listiny	Art (24) Painting , Sculptures , Drawing ...	Departments (0) English , Law , Physics
E-Reserve (0) Courses , Instructors , Subjects	Finding Aids (1) Einstein , Darwin , Kierkegaard	Maps (0) Cities , World , Continents
Institutional Repository (0) Theses , Dissertations , University papers	Video (0) Films for humanities , Interviews , Public Television	Music (0) Classical , Rock and Roll , Jazz
Special Collections (0) Donors , Ancient Lithographs , Current month's exhibition		

© 2005 Ex Libris

DIGITÁLNE ZBIERKY (2)

- **Digitálna zbierka najcennejších historických prameňov uložených v Archíve UK**
 - listiny, matriky, protokoly zo 14.-19. storočia
 - digitalizácia od r. 2004, externá firma
 - aktuálny stav digitalizácie: 50 ks listín + pečate; 4 ks matrík
 - odborný popis – formát MASTER
- **konverzia dát z formátu MASTER do Dublin Core (popisné metadáta) a vygenerovanie komplexného objektu vo formáte METS (Metadata Encoding and Transmission Standard)**
- **obmedzený prístup k digitálnym dokumentom - podľa požiadaviek Archívu UK (spočiatku iba v priestoroch AUK, neskôr časť zbierky verejne dostupná)**

VSTUPNÝ ZÁZNAM – FORMÁT MASTER

```
- <msDescription status="uni">
- <msIdentifier>
  <country reg="CZ">Česko</country>
  <settlement>Praha</settlement>
  <repository>Archiv Univerzity Karlovy</repository>
  <idno>M 63</idno>
</msIdentifier>
- <msHeading>
  <title>Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783</title>
  <origPlace>Čechy, Praha</origPlace>
  <origDate notBefore="1657" notAfter="1783">1657-1783</origDate>
  <textLang langKey="LAT">latinsky</textLang>
</msHeading>
- <msContents>
- <overview>
  <p>Rukopis určený pro matriku lékařské fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze byl pořízen v roce 1657. Zápisy datované do staršího období (asi od roku 1650) byly do tohoto kodexu přepsány ze starších záznamů. Matrika pak byla použita při imatrikulaci v roce 1662, pravidelně byla vedena od doby před rokem 1670 (v r. 1668 byli na počátek doplněni doktoři medicíny). Časový rozsah jednotlivých částí je různý, většinou záznamy končí po polovině 18. století.</p>
</overview>
- <msItem n="1">
  <locus from="XIX" to="529">XIX-529</locus>
  <title>Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783</title>
  <textLang langKey="LAT">latinsky</textLang>
- <msItem n="1.1">
  <locus from="XIX" to="XIX">XIX</locus>
  <title>Rukou psaný titulní list</title>
  <rubric>Deo optimo maximo fautore sub auspiciis serenissimi et potentissimi Hungariae et Bohemiae regis Leopoldi I. sub rectoratu admodum reverendissimi et eximii patris P. Andreae Schambogen e Societate Iesu sacrosanctae theologiae doctoris, collegii Ferdinandeí Pragensis nec non Universitatis Carolo-Ferdindeae [sic] pro tunc rectoris magnifici erecta XVI. Augusti anno domini M DC LVII</rubric>
</msItem>
- <msItem n="1.2">
  <locus from="1" to="18">1-18</locus>
  <rubric>Nomina dominorum doctorum collegiatorum</rubric>
  <note>Počátek opsán roku 1668 z dřívějších záznamů, datované zápisy končí rokem 1753.</note>
</msItem>
- <msItem n="1.3">
  <locus from="49" to="51">49-51</locus>
  <rubric>Nomina studiosorum medicinae. Nota bene vide folium 11 subsequens.</rubric>
  <note>Pokračuje na p. 71, zde zaznamenaný údaje k rokům 1651-1667, zčásti na základě starších zápisů.</note>
</msItem>
- <msItem n="1.4">
  <locus from="71" to="121">71-121</locus>
  <rubric>Nomina dominorum studiosorum medicinae anno 1658 immatriculaturum. Nota bene vide folium undecimum praecedens.</rubric>
  <note>Zápisy z let 1658-1783, zčásti na základě starších zápisů.</note>
</msItem>
- <msItem n="1.5">
  <locus from="181" to="201">181-201</locus>
  <rubric>Nomina apothecariorum ab anno 1652</rubric>
  <note>Datované zápisy se vztahují k období 1675-1764.</note>
  ..
```

ZKONVERTOVANÝ ZÁZNAM – FORMÁT DUBLIN CORE

```
- <record xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance" xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/" xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/">
  <dc:identifier>Praha , Archiv Univerzity Karlovy , M 63</dc:identifier>
  <dc:title>Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783</dc:title>
  <dcterms:spatial>Čechy, Praha</dcterms:spatial>
  <dcterms:issued>1657-1783</dcterms:issued>
  <dc:language>LAT</dc:language>
  <dcterms:abstract>Rukopis určený pro matriku lékařské fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze byl pořízen v roce 1657. Zápisy datované do staršího období
  (asi od roku 1650) byly do tohoto kodexu přepsány ze starších záznamů. Matrika pak byla použita při imatrikulaci v roce 1662, pravidelně byla vedena od doby
  před rokem 1670 (v r. 1668 byli na počátek doplnění doktoři medicíny). Časový rozsah jednotlivých částí je různý, většinou záznamy končí po polovině 18.
  století.</dcterms:abstract>
  <dc:description>Umístění: XIX-529 Název: Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783</dc:description>
  <dc:description>Umístění: XIX Název: Rukou psaný titulní list</dc:description>
  <dc:title>Deo optimo maximo fautore sub auspiciis serenissimi et potentissimi Hungariae et Bohemiae regis Leopoldi I. sub rectoratu admodum reverendissimi et
  eximii patris P. Andreae Schambogen e Societate Iesu sacrosanctae theologiae doctoris, collegii Ferdinandeae Pragensis nec non Universitatis Carolo-Ferdinandeae
  [sic] pro tunc rectoris magnifici erecta XVI. Augusti anno domini M DC LVII</dc:title>
  <dc:description>Umístění: 1-18</dc:description>
  <dc:title>Nomina dominorum doctorum collegiatorum</dc:title>
  <dc:description>Počátek opsán roku 1668 z dřívějších záznamů, datované zápisy končí rokem 1753.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 49-51</dc:description>
  <dc:title>Nomina studiosorum medicinae. Nota bene vide folium 11 subsequens.</dc:title>
  <dc:description>Pokračuje na p. 71, zde zaznamenány údaje k rokům 1651-1667, zčásti na základě starších zápisů.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 71-121</dc:description>
  <dc:title>Nomina dominorum studiosorum medicinae anno 1658 immatriculorum. Nota bene vide folium undecimum praecedens.</dc:title>
  <dc:description>Zápisy z let 1658-1783, zčásti na základě starších zápisů.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 181-201</dc:description>
  <dc:title>Nomino apothecariorum ab anno 1652</dc:title>
  <dc:description>Datované zápisy se vztahují k období 1675-1764.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 251-289</dc:description>
  <dc:title>Chirurgi, ophtalmici et lithotomi</dc:title>
  <dc:description>Záznamy z období 1664-1783.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 355-365</dc:description>
  <dc:title>Balneatores</dc:title>
  <dc:description>Záznamy z období 1697-1775.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 419-424</dc:description>
  <dc:title>Pharmaciae studiosi</dc:title>
  <dc:description>Záznamy z období 1671-1760, na počátku několik starších nedatovaných.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 479-490</dc:description>
  <dc:title>Chirurgiae studiosi</dc:title>
  <dc:description>Záznamy z období 1671-1758.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 512 bis-512 ter</dc:description>
  <dc:title>Apothecarii examinati</dc:title>
  <dc:title>Chirurgi</dc:title>
  <dc:title>[p. 512 ter] Balneatores</dc:title>
  <dc:title>Obstetrices</dc:title>
  <dc:description>V edici tento list označen 511a, 511b.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 515-519</dc:description>
  <dc:title>Judaei examinati</dc:title>
  <dc:description>Záznamy z období 1727-1755.</dc:description>
  <dc:description>Umístění: 523-529</dc:description>
  <dc:title>Obstetrices</dc:title>
```

METS – ROZPIS OBSAHU

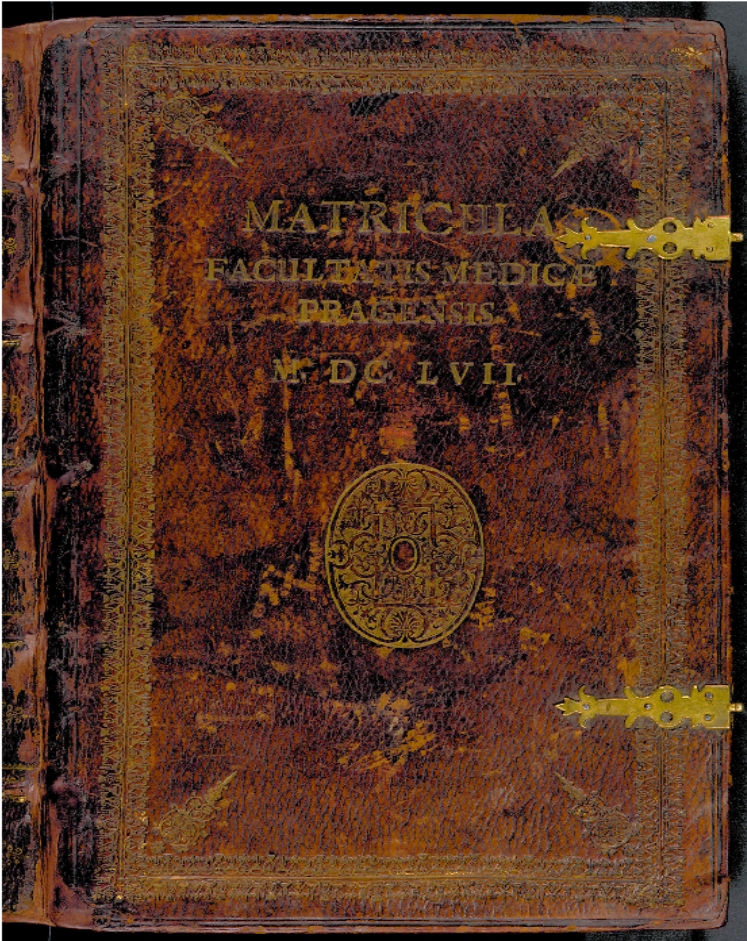
DigiTool - Resource Discovery

Matricula facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783

Matricula facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783

Přední deska

- Popis ve formátu MASTER
- Přední deska
- Přední přidešti
- Přední předsádka
 - Rukou psaný titulní list
- Rozpis obsahu
 - Nomina dominorum doctorum collegiatorum
 - Stránka 1
 - Stránka 2
 - Stránka 3
 - Stránka 4
 - Stránka 5
 - Stránka 6
 - Stránka 7
 - Stránka 8
 - Stránka 9
 - Stránka 10
 - Stránka 11
 - Stránka 12
 - Stránka 13
 - Stránka 14
 - Stránka 15
 - Stránka 16
 - Stránka 17
 - Stránka 18
 - Nomina studiosorum medicinae. Nota bene vide folium 11 sub
 - Nomina dominorum studiosorum medicinae anno 1658 immatr
 - Nomina apothecariorum ab anno 1652
 - Chirurgi, ophthalmici et lithotomi
 - Balneatores
 - Pharmaciae studiosi
 - Chirurgiae studiosi
 - Judaei examinati
 - Obstetrices
- Zadní předsádka
- Vložené listky
- Zadní přidešti
- Zadní deska
- Horní ořízka
- Boční ořízka
- Spodní ořízka
- Hřbet

METS - NÁHLĀDY

DigiTool - Resource Discovery

Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783

Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783

Stránka 2

Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783

DOMF
SUB AUSPICIIS
SERENISSIMI ET
POTENTISSIMI
HUNGARIE ET BOHEMIE
REGIS
LEOPOLDI I.
SUBRECTORATU
ADMODUM REVER. ET EXIMII PAT.
PANDREAE SCHAMBOGEN & SOC.
IESV. SS. THEOLOGIE DOCTORIS,
COLLEGII FERDINANDI PRAGEN.
SIS, NEC NON UNIVERSITATIS CA.
ROLO-FERDINANDAE, ET RECTO.
RIS, MAGNIFICI.
ERECTA XVI. AUG.
ANNO DOMINI
M. DC. LVII

21

DOMF
SUB AUSPICIIS
SERENISSIMI ET
POTENTISSIMI
HUNGARIE ET BOHEMIE
REGIS
LEOPOLDI I.
SUBRECTORATU
ADMODUM REVER. ET EXIMII PAT.
PANDREAE SCHAMBOGEN & SOC.
IESV. SS. THEOLOGIE DOCTORIS,
COLLEGII FERDINANDI PRAGEN.
SIS, NEC NON UNIVERSITATIS CA.
ROLO-FERDINANDAE, ET RECTO.
RIS, MAGNIFICI.
ERECTA XVI. AUG.
ANNO DOMINI
M. DC. LVII

Internet

ZOBRAZENIE ZÁZNAMU – DUBLIN CORE

Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783

Title:	Matrica facultatis medicae Universitatis Pragensis 1657-1783
Description:	Forma : Kodex, kniha, rukopis.
Description:	Materiál : Papír.
Description:	Vazba : Dřevěné desky potažené hnědou kůží zdobenou geometrickou výzdobou s rostlinnými motivy, zlacení dochováno zvláště na zadní desce. Na přední i zadní desce středová kartuše s ornamentem, na přední desce tlačený titul " Matricula facultatis medicae Pragensis M.DC.LVII ". Zapínání na dvě doplněné spony. Na hřbetě nalepeny zbytky původní vazby zdobené zlacením, rovněž ořízka zlacená.
Description:	Dochování : Rukopis restaurován, doplněny spony a některé listy papírem.
Identifier:	Praha , Archiv Univerzity Karlovy , M 63
Language:	LAT
Abstract:	Rukopis určený pro matriku lékařské fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze byl pořízen v roce 1657. Zápisy datované do staršího období (asi od roku 1650) byly do tohoto kodexu přepsány ze starších záznamů. Matrika pak byla použita při imatrikulaci v roce 1662, pravidelně byla vedena od doby před rokem 1670 (v r. 1668 byli na počátek doplnění doktoři medicíny). Časový rozsah jednotlivých částí je různý, většinou záznamy končí po polovině 18. století.
Date Issued::	1657-1783
Extent:	XXII + 532 (recte 536) + II pp., p. 400 ter (omyl v paginaci), p. 512 ter (později vevázaný list). Za f. 354 a 478 vloženy drobné lístky (mladší záložky). Šířka: 36,5 cm Výška: 24 cm
Relation Is Referenced By::	K. Kučera , M. Truc , Archiv Univerzity Karlovy. Průvodce po archivních fondech , Praha , 1961 , s. 121
Relation Is Referenced By::	Matricula facultatis medicae Universitatis Pragensis (1657-1783) , K. Kučera , M. Truc , Monumenta historica Universitatis Carolinae Pragensis , I , Praha , 1968
Spatial:	Čechy, Praha

DIGITÁLNE ZBIERKY (3)

- **Digitálna zbierka elektronických vysokoškolských kvalifikačných prác**
 - samostatný podprojekt 11 fakúlt a súčastí UK (FF, KTF, ETF, 2LF, PŘF, PF, MFF, PedF, FSV, Knihovna spoločenských vied T.G.Masaryka a ÚVT UK)
 - pracovná skupina (eVŠKP) - riešenie celej problematiky, tj. definovanie pracovných postupov, tvorba šablón, návrh legislatívnej úpravy vnútorného predpisu UK pre sprístupňovanie eVŠKP, návrh licenčnej zmluvy, definovanie pravidiel pre sprístupňovanie apod.
 - metadátový záznam – v súlade s českým národným štandardom
 - riešenie prepojenia IS UK a digitálneho repozitára
 - v budúcnosti prepojenie ALEPH-DigiTool

DIGITÁLNE ZBIERKY (4)

- **Digitálna zbierka študijných materiálov**
 - digitalizácia a sprístupnenie vytipovaných skrípt MFF
 - prednášky, video záznamy prednášok, záznamy experimentov, vedeckých článkov, publikácií apod.
 - potrebné definovať metadátový záznam (šablóny), pracovné postupy, pravidlá pre sprístupňovanie

NA ZÁVER...

- **Budovanie digitálneho repozitára je proces dlhodobý**
- **dobrá spolupráca a koordinované úsilie pracovníkov jednotlivých súčastí UK**

= spoločný cieľ =

spoločný akademický komunikačný priestor, ktorý bude slúžiť k efektívnemu zdieľaniu a archivácii digitálnych dokumentov a ich sprístupňovaniu v rámci digitálneho repozitára UK

ĎAKUJEM ZA POZORNOST

Ďalšie informácie:

E-mail: lucia.tesarova@ruk.cuni.cz

WWW: <http://digitool.cuni.cz>